

Tihomir Vidranski
Josip Cvenić
Dalibor Vračan

STANJE I PERSPEKTIVA RAZVOJA TREnersKOG KADRA U HRVATSKOM KARATE SPORTU

1. UVOD I PROBLEM

Perspektiva razvoja svakog sporta, pa tako i karate sporta, uvelike ovisi o stručnoj naobrazbi trenerskog kadra. Hrvatski karate sport, odnosno njegova nacionalna organizacija Karate savez Hrvatske, osnovan je 1970. godine, a 1991. godine mijenja naziv u Hrvatski karate savez (HKS). Potreba za edukacijom stručnog kadra u karate sportu očitovala se prvim trenerskim seminarom održanom na Badiji 1975. godine u organizaciji Fakulteta za fizičku kulturu iz Zagreba. Pored toga izobrazba trenerskog kadra u karateu provodila se na Fakultet za fizičku kulturu u okviru sveučilišnog studija te dvogodišnjeg trenerskog studija do školske 1997./98. godine kada se ugasio dotadašnji studij (VI/1) stupnja. Trenutno se stručni kadrovi u karate sportu educiraju u okviru Društvenog veleučilišta u Zagrebu - Odjela za izobrazbu trenera i Hrvatske olimpijske akademije (HOA). Licenciranje trenera, kao oblik dozvole za rad, koji provode trenažne procese s hrvatskim karate sportašima provodi svake godine Stručno - trenerska komisija Hrvatskog karate saveza u obliku jednodnevnog stručnog seminara.

Unatoč navedenim mogućnostima stručnog osposobljavanja postoji još uvijek veliki broj karate trenera koji nisu prošli niti jedan vid trenerske izobrazbe osim iskustvenih znanja o sportskom treningu koje su usvojili kroz osobno trenažno i natjecateljsko iskustvo. Uzlazni trend sportskih dostignuća, koji se očituje sve većim brojem međunarodnih medalja u karate sportu, uzrokovan je i kvalitetnim trenerskim radom. Ne podcjenjujući nadarenost i uspjeh nekolicine takvih trenera, ovim radom dobiti će se uvid u naobrazbu i profil trenerskog kadra, materijalne uvijete, volumen trenažnih procesa i samim tim zahtjevnost tehnologije sportske pripreme, koju takvi pokazatelji uzrokuju. Kako bi se dobio uvid u **stanje trenerskog kadra u karate sportu**, provedena je anketa o kadrovskim, stručnim i materijalnim pitanjima na velikom uzorku aktualnog trenerskog kadra u hrvatskom karate sportu. Na taj način, ovim radom, pokušat će se analizirati jedan dio perspektive razvoja hrvatskog karatea s aspekta trenerskog kadra.

2. CILJ RADA

Cilj istraživanja je dobiti uvid u aktualno stanje kadrovskih, stručnih i materijalnih pretpostavki kao osnove za analizu perspektive razvoja i usavršavanja trenerskog kadra u hrvatskom karateu.

3. METODE RADA

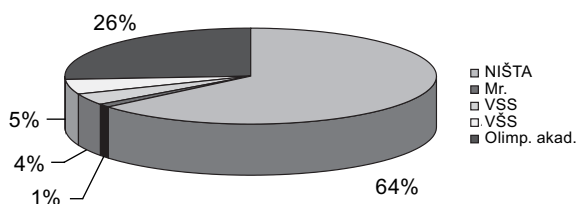
Uzorak ispitanika čine populacija od 125 trenera koji su pristupili godišnjem licenciranju trenera u Hrvatskom karate savezu. Treneri su oba spola iz različitih klubova i regija RH te kronološke dobi od 18 do 64 godine. Ispitanici su dobrovoljno ispunjavali upitnik od 40 pitanja koji se odnosio na aktualno stanje kadrovskih, stručnih i materijalnih pretpostavki trenerskog kadra u hrvatskom karateu. Upitnik je dragovoljno ispunilo 49,2% ili 125 trenera od ukupno 254 licencirana trenera Hrvatskog karate saveza u 2008. godini.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

Tablica 1. Prikaz zastupljenosti karate trenera u postotcima po županijama

ŽUPANIJA	%	REGIJA RH%
1. PRIMORSKO-GORANSKA	12,90%	
2. ISTARSKA	7,30%	21,00%
3. LIČKO-SENJSKA	0,80%	
4. GRAD ZAGREB	22,40%	
5. VARAŽDINSKA	13,80%	
6. MEĐIMURSKA	9,60%	
7. ZAGREBAČKA	5,60%	59,70%
8. KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	3,20%	
9. SISAČKO-MOSLAVAČKA	2,60%	
10. BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1,60%	
11. KARLOVAČKA	0,90%	
12. DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1,70%	
13. ŠIBENSKO-KNINSKA	0,80%	3,30%
14. ZADARSKA	0,80%	
15. VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	7,20%	
16. BRODSKO-POSAVSKA	4%	16,00%
17. OSIJEČKO-BARANJSKA	4%	

Uvidom u Tablicu 1. zamjećuje se relativno velika rasprostranjenost trenerskog kadra u 17 od 21 županije u RH. Ukoliko se podijeli zastupljenost trenerskog kadra po županijama i regijama, dobiva se zabrinjavajuća činjenica koncentracije trenerskog kadra pretežito u središnjoj, sjeverozapadnoj Hrvatskoj te Istri i Kvarneru od gotovo 80,70%. Cijela istočna Hrvatska i Dalmacija zastupljena je samo s 19,30% trenera Hrvatskog karate saveza što je u skladu sa zastupljenošću rezultata koje natjecatelji postižu na državnim i međunarodnim natjecanjima. Takva neravnomjerna zastupljenost trenerskog kadra nije u skladu s ravnomjernim i uravnoteženim razvojem karate sporta u RH te ju je potrebno mijenjati.

Grafički prikaz 1. Prikaz stručnu spremu karate trenera u sportu

Uvidom u Grafički prikaz 1. uočava se podatak kojim se 64% trenera izjasnilo da nema stručnu kvalifikaciju za rad u sportu. Udio od 26% trenera sa završenom olimpijskom akademijom i 5% trenera s VŠS odnosno 4% trenera s VSS u sportu ograničavajući je čimbenik za perspektivan razvoj karate sporta u budućnosti. S obzirom na današnji stupanj razvoja sporta općenito koji je u stalnoj ekspanziji, sportska priprema je postala vrlo složen proces kojim mogu upravljati samo visoko obrazovani sportski kadrovi. Stjecanje profesionalnih znanja i vještina moguće je samo u sklopu visokoškolskih institucija, a usavršavanje tijekom kontinuiranog stručnog rada.

Tablica 2. Tjedni prikaz sumarnih pokazatelja opterećenja sportske pripreme prema kategorijama

kategorija	% trenera koji provodi treninge sa:	As pojed. treninga tjedno:	Ras pojed. treninga tjedno:	As trenažnih sati/tjedan	Ras trenažnih sati/tjedan
Seniori	48,8	4,4	2-10	6,4	2-15
Juniori	59,2	4,2	2-8	6	2-12,5
Kadeti	80,8	3,9	1-8	5,6	2-12,5
Ml. kadeti	88	3,7	2-5	5,1	2-12
Učenici	92	3,4	2-5	4,4	2-10
Ml. učenici	86,4	3,2	2-5	4,2	2-8

Legenda: As-aritmetička sredina, Ras-raspon rezultata

Tablicom 2. raščlanjen je udio trenera angažiranih u radu s pojedinim dobnim i natjecateljskim kategorijama te prosječan broj treninga i sati tjedno prema pojedinoj kategoriji sportaša. Zamjetan je podatak koji ukazuje na trend sve manjeg udjela trenera, kako raste dobnja kategorija, prema seniorskoj dobi. Taj podatak vjerojatno ukazuje na dobar piramidni sustav velike baze mlađih dobnih kategorija s kojim treneri rade. Koliko je on dobar, toliko je i zabrinjavajući s aspekta složenih zahtjeva o znanjima tehnologije sportske pripreme s mladim sportašima, a koja ima samo 4% trenera s VSS u karate sportu (Tablica 2.).

Posebno je zanimljiv podatak da je 48,8% trenera, koji rade sa seniorima, i 59,2% trenera, koji rade s juniorima, provode u prosjeku samo četiri treninga tjedno, odnosno ukupno prosječno šest trenažnih sati tjedno. Ovakvi sumarni pokazatelji opterećenja sportske pripreme odražavaju razinu od približno 200 pojedinačnih treninga, odnosno 300 trenažnih sati godišnje. S obzirom na velik raspon rezultata uočavaju se različiti pristupi u sumarnim pokazateljima opterećenja te se opravdano postavlja pitanje koji je pristup odgovoran za relevantne natjecateljske rezultate hrvatskog karatea na međunarodnoj sceni. Bez obzira na navedeno, i rezervu koja se uzima zbog zastupljenosti 49,2% uzorka trenera, ukupni prosječni pokazatelji opterećenja u hrvatskom karateu ograničavajući su faktor ravnomjernog razvoja karate sporta. Naime, prema Sozainskom 1985., u Milanović 1997., navodi se kako prema današnjem stupnju razvoja sportske pripreme 900 - 1 000 trenažnih sati u juniorskoj, odnosno 1 100 - 1 200 trenažnih sati u seniorskoj dobi, je dostatno za optimalan razvoj maksimalnih sportskih dostignuća.

Tablica 3. *Odgovori na neke aspekte tehnologije sportske pripreme hrvatskih karate trenera*

ANKETNA PITANJA	% trenera
Provodi kondicijske treninge	88,8
Provodi testiranje bazičnih motoričkih sposobnosti	44
Provodi testiranje specifičnih motoričkih sposobnosti	37,6
Prati situacijske natjecateljske parametre	74,4
Ima napisan godišnji plan i program treninga	72
Provodi trenažni proces u prostoru s tatamijem	72,8
Misli se i dalje stručno usavršavati	42,4

S obzirom da se iz uvida u Tablicu 3. gotovo 90% trenera izjasnilo da provodi kondicijske treninge, dovodi se u sumnju znanje trenera o širokim aspektima i tehnologiji kondicijskih treninga jer je gotovo 64% trenera (Tablica 2.) izjavilo da nema sportsku naobrazbu. Jednako tako zanimljivo je da je oko 40% trenera izjavilo da testira svoje sportaše u bazičnim i specifičnim motoričkim sposobnostima. S obzirom da kvalitativni i kvantitativni pokazatelji tih sposobnosti posebice služe u tehnologiji kondicijske sportske pripreme, razumljiv je razmjerno mali udio trenera koji svoje sportaše testira u tim sposobnostima. S obzirom da se praćenje situacijskih natjecateljskih parametara i napisan godišnji plan i program treninga smatra fundamentalnom osnovom za upravljane procese u sportskom treningu, prosječno oko 70% trenera, koji su odgovorili da ih prati odnosno ima, prema mišljenju autora smatra se alarmantno nedostatnim. S materijalnih aspekata udio od samo 72,8% trenera, koji provodi trenažne procese na karate tatamiju, odraz je neprofesionalnog statusa karatea u hrvatskom sportu kojeg bi u budućnosti trebalo prevladati.

Pored svega navedenog porazna je činjenica da se, unatoč velikoj stručnoj neosposobljenosti karate trenera, samo 42,4% trenera misli dalje usavršavati. Takva perspektiva dio je materijalnog aspekta karate sporta koji nema profesionalni status te postojeći trenerski kadar umjesto profesionalnog djeluje na načelu entuzijazma u hrvatskom karate sportu.

5. ZAKLJUČAK

Analizom aktualnog stanja kadrovskih, stručnih i materijalnih pretpostavki hrvatskih karate trenera dobio se uvid u prostor kojim bi se postigao napredak. Kako bi se podigla nezadovoljavajuća trenutna razina kvalitete stručnog rada u karate sportu, potrebno je pokrenuti ubrzani proces obrazovanja trenera i ostalih stručnih kadrova

na osnovi najsuvremenijih znanja koja će povećati njihovu trenersku uspješnost. Pored profesionalne sportske naobrazbe, intenzivirati i omogućiti trenerima stalno stručno usavršavanje na seminarima, savjetovanjima i ostalim stručnim skupovima kod nas i u svijetu. Da bi se stvorili uvjeti za navedene postupke, potrebno je prije svega podići razinu profesionalnog statusa karate sporta, njegovih trenera i materijalnih uvjeta.

6. LITERATURA

1. Bompa, T. (2001.) Periodizacija: Teorija i metodologija treninga. Zagreb: Udruga hrvatskih košarkaških trenera Augustini.
2. Kuleš, B. (1980.) Plan, program i kontrola treninga u karate sportu za dvoolimpijski ciklus. Projekt "Programiranje treninga". Zagreb: FFK Zagreb, 311 - 350.
3. Kuleš, B., Jandrić, B., Ricov, J. (2001.) Stanje i perspektive zagrebačkog sporta – karate. U: Milanović, D. Zbornik radova: Stanje i perspektive zagrebačkog sporta. Zagreb, 284 - 289.
4. Milanović, D. (2004.) Teorija treninga, priručnik za praćenje nastave i polaganje ispita. Zagreb: Kineziološki fakultet. Zagreb, 25 - 6.
5. Skinuto s <http://hr.wikipedia.org/wiki/Karate>, 29. 3. 20008.
6. Vidranski, T., Vučetić, V., Cvenić, J. (2006.) Kontrola kvalitete trenažnog rada djece karataša. Zbornik radova 15. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske. Rovinj: Hrvatski kineziološki savez, 255 - 259.